

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze

LZG.411.007.03.2022

Wojewódzki Ośrodek Metodyczny w Gorzowie Wielkopolskim Sekretariat
W P Ł Y N Ę Ł O
01. 03. 2023
nr RPW:.....166
dekretacja:

Pan
Radosław Wróblewski
Dyrektor
Wojewódzkiego Ośrodka Metodycznego
ul. Łokietka 23
66-400 Gorzów Wlkp.

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

D/22/509 *Działalność publicznych placówek doskonalenia nauczycieli w województwie lubuskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim.*

Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Wojewódzki Ośrodek Metodyczny w Gorzowie Wlkp. (dalej jako: <i>WOM</i> lub <i>Ośrodek</i>)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Radosław Wróblewski – Dyrektor WOM (od 1 września 2022 r.). Wcześniej funkcję tę sprawował Jerzy Kaliszan (od 1 lipca 1991 r. do 31 sierpnia 2022 r.).
Zakres przedmiotowy kontroli	Organizacja i prowadzenie doskonalenia zawodowego nauczycieli.
Okres objęty kontrolą	Od 1 września 2019 r. do 31 sierpnia 2022 r. z uwzględnieniem dokumentów sporządzonych przed i po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Norbert Serafin, doradca ekonomiczny, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli nr LZG/120/2022 z 30 listopada 2022 r.2. Andrzej Misa, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli nr LZG/121/2022 z 30 listopada 2022 r.

(akta kontroli str. 1-3)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej jako: *ustawa o NIK*.

Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Ośrodka w zakresie objętym kontrolą.
Uzasadnienie oceny ogólnej	<p>WOM realizował w formach przewidzianych przepisami prawa wszystkie obowiązkowe zadania obejmujące organizowanie i prowadzenie doskonalenia zawodowego nauczycieli, w szczególności oferował i prowadził szkolenia i warsztaty metodyczne z zakresu metodyki nauczania każdego z przedmiotów obowiązkowych wymaganych na egzaminach ósmoklasisty i maturalnym, uwzględniając w swojej ofercie wnioski płynące z analizy wyników tych egzaminów w województwie lubuskim.</p> <p>Ponadto, Ośrodek organizował i prowadził sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli oraz dyrektorów szkół, współdziałał z Lubuskim Kuratorem Oświaty, organami prowadzącymi, dyrektorami szkół i nauczycielami w diagnozowaniu potrzeb w zakresie doskonalenia nauczycieli, uwzględniając przy realizacji swoich zadań uwarunkowania i potrzeby społeczne związane z edukacją zdalną, migracją i objęciem obowiązkiem szkolnym oraz integracją dzieci obcokrajowców, uchodźców oraz Polaków powracających z zagranicy, a także stosował innowacyjne formy i metody pracy.</p> <p>Nie wszystkie zadania zaplanowane przez WOM na lata szkolne 2019/2020, 2020/2021 i 2021/2022 zostały zrealizowane, co było w głównej mierze spowodowane wystąpieniem pandemii COVID-19 i związaną z tym mniejszą aktywnością szkoleniową szkół i nauczycieli.</p> <p>Ośrodek uzyskał wymaganą akredytację, stanowiącą potwierdzenie wysokiej jakości prowadzonych form doskonalenia nauczycieli, w której w okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przerwy. Zatrudnieni pracownicy spełniali obowiązujące wymagania, a realizacja zadań Ośrodka następowała przez efektywne wykorzystanie zasobów kadrowych. Rzetelnie sporządzone plany pracy, a także sprawozdania z ich realizacji były terminowo przedkładane do zaopiniowania bądź zatwierdzenia właściwym organom.</p> <p>Dyrektor WOM prawidłowo sprawował nadzór pedagogiczny nad pracą nauczycieli-doradców metodycznych.</p>

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe³ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Organizacja i prowadzenie doskonalenia zawodowego nauczycieli.

Opis stanu faktycznego

1. Na podstawie art. 184 ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe⁴ (dalej jako: *Prawo oświatowe*), Ośrodek uzyskał akredytację przyznaną decyzją⁵ Lubuskiego Kuratora Oświaty z dnia 4 sierpnia 2020 r. Zgodnie z art. 184 ust. 7 Prawa oświatowego, akredytacja została przyznana na 5 lat.

Wcześniej, Ośrodek uzyskał wymaganą akredytację przyznaną decyzją⁶ z dnia 26 października 2017 r.

W kontrolowanym okresie nie wystąpiły przerwy w akredytacji.

(akta kontroli str. 4-25)

2. Średnioroczne zatrudnienie w Ośrodku w przeliczeniu na etaty oraz jego struktura w latach 2019 – 2022 (do 31 sierpnia) przedstawiały się następująco:

- dyrektor – po jednym etacie w każdym roku,
- wicedyrektor – po jednym etacie w każdym roku,
- kierownicy komórek organizacyjnych – po cztery etaty w każdym roku,
- nauczyciele-konsultanci – 16 etatów w 2019 r., 15,3 etatu w 2020 r., 15,2 etatu w 2021 r. oraz 15 etatów w 2022 r.,
- nauczyciele-doradcy metodyczni – 2,1 etatu w 2019 r., 8,8 etatu w 2020 r. oraz po 8,5 etatu w 2021 i 2022 r.,
- pracownicy ekonomiczni, inżynierijno-techniczni, administracji i obsługi – 20 etatów w 2019 r., po 19 etatów w latach 2020-2021 oraz 18,9 etatu w 2022 r.

W okresie objętym kontrolą w WOM nie zatrudniano specjalistów niebędących nauczycielami.

(akta kontroli str. 26)

Wybrani do szczegółowego badania pracownicy WOM (tj. dyrektor Ośrodka oraz trzech nauczyciele-konsultanci z trzech komórek organizacyjnych Ośrodka) spełniali wymagania do zajmowanych stanowisk, wynikające z §§ 7 i 8 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 maja 2019 r. w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli⁷ (dalej jako: *rozporządzenie PDN*) – w odniesieniu do dyrektora Ośrodka oraz z § 12 ust. 2 cyt. wyżej rozporządzenia – w odniesieniu do nauczycieli-konsultantów.

W okresie od 1 września 2019 r. do 31 sierpnia 2022 r. w WOM nie zatrudniano specjalistów niebędących nauczycielami, o których stanowi § 12 ust. 3 rozporządzenia PDN.

(akta kontroli str. 27-28)

³ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁴ Dz. U. z 2021 r. poz. 1082, ze zm.

⁵ Nr KO.I.5470.6.202.PD

⁶ Decyzja Lubuskiego Kuratora Oświaty Nr KO.I.5470.1.2017.PD.

⁷ Dz. U. poz. 1045, ze zm.

3. Na podstawie analizy czasu pracy (tj. po cztery tygodnie w roku 2021 oraz roku 2022⁸) wybranych do kontroli dwóch nauczycieli-konsultantów oraz dwóch nauczycieli-doradców metodycznych stwierdzono, że realizacja zadań Ośrodka następowała poprzez efektywne wykorzystanie zasobu kadrowego.

Tygodniowy wymiar czasu pracy nauczycieli-konsultantów został określony w uchwale Sejmiku Województwa Lubuskiego i wynosił 35 godzin⁹. Natomiast łączny wymiar zatrudnienia nauczyciela-doradcy metodycznego został określony na ½ tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych – na podstawie art. 42 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela¹⁰ (dalej jako: *Karta Nauczyciela*).

Czas pracy nauczycieli-konsultantów w tygodniach objętych badaniem wahał się od 34 do 49 godzin, natomiast nauczycieli-doradców metodycznych (do kontroli wybrano doradców zatrudnionych w Ośrodku w wymiarze 9 godzin tygodniowo) – pomiędzy 5 a 15 godzinami. Nadgodziny wypracowane przez nauczycieli-konsultantów oraz nauczycieli-doradców metodycznych w poszczególnych tygodniach były odbierane przez nich w okresie rozliczeniowym, który zgodnie z „Regulaminem pracy”¹¹, wprowadzonym zarządzeniem dyrektora WOM, wynosił trzy miesiące.

Nauczyciele-doradcy metodyczni realizowali zadania w szczególności poprzez udzielanie indywidualnych konsultacji, prowadzenie zajęć edukacyjnych, zajęć otwartych oraz zajęć warsztatowych, organizowanie innych form doskonalenia wspomagających pracę dydaktyczną – wychowawczą nauczycieli oraz organizowanie i prowadzenie sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli.

Nauczyciele-konsultanci oraz nauczyciele-doradcy metodyczni nie prowadzili zajęć edukacyjnych za dodatkowym wynagrodzeniem, pokrywających się z zadaniami określonymi w zakresach ich obowiązków i w obowiązującym ich czasie pracy w Ośrodku.

(akta kontroli str. 29-39)

4. Na podstawie analizy planów pracy sporządzonych przez dyrektora WOM na lata szkolne 2019/2020 – 2021/2022 stwierdzono, że:

- plany pracy były przedstawiane do zaopiniowania Lubuskiemu Kuratorowi Oświaty w terminie przewidzianym w § 28 ust. 2 rozporządzenia PDN, tj. do 15 lipca poprzedniego roku szkolnego,
- każdorazowo Lubuski Kurator Oświaty wyrażał pozytywną opinię w sprawie planu pracy w terminie 14 dni od dnia jego przedstawienia przez dyrektora WOM (§ 28 ust. 3 cyt. wyżej rozporządzenia),
- zaopiniowane plany pracy były przedstawiane do zatwierdzenia Zarządowi Województwa Lubuskiego w terminie przewidzianym w § 28 ust. 6 cyt. wyżej rozporządzenia, tj. do 31 lipca poprzedniego roku szkolnego,
- organ prowadzący zatwierdzał plan pracy WOM na kolejny rok szkolny w terminie do 31 sierpnia poprzedniego roku szkolnego (§ 28 ust. 7 cyt. wyżej rozporządzenia).

⁸ W przypadku nauczycieli-konsultantów analizą objęto okres od 15 listopada do 12 grudnia 2021 r. oraz od 31 stycznia do 27 lutego 2022 r. Natomiast w przypadku nauczycieli-doradców metodycznych analizą objęto okres od 18 października do 14 listopada 2021 r. oraz od 31 stycznia do 27 lutego 2022 r.

⁹ Uchwała Nr XLIX/761/18 z dnia 17 września 2018 r. w sprawie określenia tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć niektórych nauczycieli oraz zasad zaliczania do wymiaru godzin poszczególnych zajęć w kształceniu zaocznym i systemie kształcenia na odległość.

¹⁰ Dz. U. z 2021 r. poz. 1762, ze zm.

¹¹ „Regulamin pracy w WOM” przyjęty zarządzeniem dyrektora Ośrodka nr 0131/5/2010 z dnia 16 sierpnia 2010 r. oraz zarządzeniem nr WOM-I.0103.4.2022 z dnia 20 kwietnia 2022 r.

(akta kontroli str. 40)

Na podstawie badania dwóch wybranych planów pracy WOM na lata szkolne 2020/2021 oraz 2021/2022 stwierdzono, że w planach uwzględniono wytyczne Ministerstwa Edukacji i Nauki¹² określające kierunki polityki oświatowej państwa. Natomiast Lubuski Kurator Oświaty oraz organ prowadzący nie przekazywali Ośrodkowi wytycznych, uwag lub wskazówek do ww. planów pracy.

(akta kontroli str. 40)

5. Sprawozdania z realizacji planów pracy za lata szkolne od 2019/2020 do 2021/2022 dyrektor WOM przedstawiał organowi prowadzącemu w terminie do dnia 30 września następnego roku szkolnego, tj. w terminie wynikającym z § 28 ust. 8 rozporządzenia PDN.

(akta kontroli str. 40)

6. W latach szkolnych 2019/2020, 2020/2021 oraz 2021/2022 Ośrodek realizował następujące formy doskonalenia nauczycieli: kursy nadające uprawnienia, kursy doskonalące, warsztaty metodyczne, seminaria, konferencje, szkolenia rad pedagogicznych, webinaria, sieci doskonalenia oraz konsultacje indywidualne lub grupowe.

We wskazanym wyżej okresie łączna liczba grup uczestników, liczba przeszkolonych nauczycieli oraz godzin trwania danej formy doskonalenia kształtowały się następująco:

- ✓ kursy nadające uprawnienia¹³ – 8 grup, 134 uczestników, 176 godzin;
- ✓ kursy doskonalące – 11 grup, 141 uczestników, 278 godzin;
- ✓ warsztaty metodyczne – 760 grup, 9912 uczestników, 4299 godzin;
- ✓ seminaria – 8 grup, 136 uczestników, 32 godziny;
- ✓ konferencje – 60 grup, 6211 uczestników, 146 godzin;
- ✓ szkolenia rad pedagogicznych – 477 grup, 11 398 uczestników, 1321 godzin;
- ✓ webinaria – 7 grup, 66 uczestników, 14 godzin;
- ✓ sieci doskonalenia – 49 grup, 616 uczestników, 412 godzin.

Dodatkowo, w tym czasie, konsultanci WOM przeprowadzili 2070 konsultacji z (łącznie) 2147 nauczycielami.

Wszystkie ww. formy doskonalenia nauczycieli były finansowane z wpłat uczestników, za wyjątkiem czterech kursów przeprowadzonych w roku szkolnym 2019/2020, które były sfinansowane ze środków unijnych.

(akta kontroli str. 120-124)

Ośrodek realizował w formach przewidzianych w § 20 ust. 1 rozporządzenia PDN obowiązkowe zadania, obejmujące organizowanie i prowadzenie doskonalenia zawodowego nauczycieli, wskazane w § 18 tego rozporządzenia, w szczególności:

- **uwzględnienie uwarunkowań i potrzeb społecznych związanych z edukacją zdalną, migracją i objęciem obowiązkiem szkolnym oraz integracją dzieci obcokrajowców, uchodźców oraz Polaków powracających z zagranicy**

Przykładami uwzględniania w działalności WOM ww. uwarunkowań i potrzeb były m.in.:

¹² Do 31.12.2020 r. – Ministerstwo Edukacji Narodowej.

¹³ Kurs na kierownika wycieczek szkolnych, kurs na wychowawcę wycieczki, kurs na kierownika wycieczki, kurs przygotowujący nauczycieli do prowadzenia zajęć edukacyjnych w zakresie udzielania pierwszej pomocy.

- realizacja szkoleń rad pedagogicznych (np. *Narzędzia internetowe w pracy nauczyciela; Technologie cyfrowe w szkole po pandemii*);
- realizacja warsztatów metodycznych i szkoleń online (np. *Praca z radą pedagogiczną online, E-dyrektor, e-nauczyciel – budowanie wizerunku prowadzącego zajęcia online; Zdalna lekcja języka polskiego w szkole ponadpodstawowej – krok po kroku; Realizacja lekcji historii i wiedzy o społeczeństwie w warunkach nauczania zdalnego za pośrednictwem aplikacji Microsoft Teams; Monitorowanie oraz ocenianie wiedzy i umiejętności uczniów z historii i wiedzy o społeczeństwie w warunkach zdalnego nauczania; Atrakcyjne lekcje muzyki, zaangażowani uczniowie – aplikacja Kahoot; Zdalne nauczanie muzyki; Efektowność a efektywność – jak skutecznie wykorzystywać aplikacje cyfrowe i e-zasoby podczas lekcji on- i offline?; Praca domowa czy praca w domu – jak zaplanować lekcję on- i offline, by motywować uczniów w procesie uczenia się on- i offline?*);
- realizacja szkoleń pn. *ABC pracy dydaktycznej z uczniem nieznającym języka polskiego* oraz szkoleń rad pedagogicznych pn. *Jeden dla wszystkich, wszyscy dla jednego – indywidualne i grupowe metody pracy w edukacji włączającej* oraz *Nie ma edukacji bez dobrych relacji – wprowadzenie do metody tutoring*;
- współorganizacja z Uniwersytetem Zielonogórskim w ramach konferencji pn. *Forum Nauczycieli ze specjalnymi Potrzebami Edukacyjnymi nt. Dzieci i młodzież z Ukrainy w polskiej szkole – wyzwania oraz możliwości wsparcia*.

(akta kontroli str. 125-130)

- **organizacja i prowadzenie doskonalenia zawodowego nauczycieli w zakresie wynikającym z wprowadzonych zmian w systemie oświaty**

W powyższym zakresie Ośrodek podejmował następujące działania:

- realizacja form doskonalenia zawodowego związanych z wdrażaniem nowej podstawy programowej, np.: *Planowanie i realizacja procesu kształcenia z nową podstawą programową historii dla szkoły ponadpodstawowej; Planowanie i realizacja procesu nauczania przedmiotu „wiedza o społeczeństwie” w zakresie rozszerzonym w szkole ponadpodstawowej; Realizacja podstawy programowej biologii na zajęciach terenowych w Parku Narodowym „Ujście Warty”; Plan pracy nauczyciela biologii w klasie VI szkoły podstawowej – warunki i sposoby jego realizacji; Elektrochemia, ogniwa i elektroliza w nowej podstawie programowej chemii w szkole ponadpodstawowej; Powojenna piosenka literacka jako lektura obowiązkowa w szkole ponadpodstawowej – nauczycielskie pomysły na lekcje*;
- realizacja szkoleń związanych z wprowadzaniem zmian w systemie egzaminów zewnętrznych:
 - ✓ szkolenia rad pedagogicznych nt.: *Zmiany w zakresie przeprowadzania egzaminów zawodowych w szkołach branżowych; Regulacje prawne i procedury dotyczące obowiązkowych szkoleń branżowych dla nauczycieli kształcenia zawodowego; Matura od 2023 roku – informacje dla rady pedagogicznej*;
 - ✓ szkolenia online dotyczące planowanych egzaminów ósmoklasisty z historii, biologii, chemii, geografii i fizyki: *Egzamin ósmoklasisty z historii – informacje i rekomendacje metodyczne; Egzamin ósmoklasisty z geografii – informacje i rekomendacje metodyczne; Egzamin ósmoklasisty z biologii – informacje i rekomendacje metodyczne*;

Egzamin ósmoklasisty z chemii – informacje i rekomendacje metodyczne; Egzamin ósmoklasisty z fizyki – informacje i rekomendacje metodyczne;

- ✓ szkolenia online dotyczące wprowadzenia standardów wymagań maturalnych od 2021 r., np.: *Standardy wymagań na maturze z biologii w 2021 r.; Standardy wymagań na maturze z chemii w 2021 r.; Standardy wymagań na maturze z geografii w 2021 r.; Standardy wymagań na maturze z fizyki w 2021 r.; Standardy wymagań na maturze z historii w 2021 r.; Standardy wymagań na maturze z języka polskiego w 2021 r.* itp. oraz standardów wymagań na egzaminie ósmoklasisty: *Standardy wymagań na egzaminie ósmoklasisty z języka polskiego w 2021 r.; Standardy wymagań na egzaminie ósmoklasisty z języka angielskiego w 2021 r.; Standardy wymagań na egzaminie ósmoklasisty z języka niemieckiego w 2021 r.; Standardy wymagań na egzaminie ósmoklasisty z matematyki w 2021 r.;*
- ✓ szkolenie dotyczące zmian w zakresie matury, np.: *Matura z języka polskiego w 2023 r. – suma informacji i podstawowe rekomendacje metodyczne; Przygotowanie do pisemnego egzaminu maturalnego w części I: Język polski w użyciu; Przygotowanie do pisemnego egzaminu maturalnego w części II: Wypracowanie na 100 %; Lektury obowiązkowe w toku przygotowań do matury 2023 – George Orwell „Rok 1984”; Lektury obowiązkowe w toku przygotowań do matury 2023 – Jacek Dukaj „Katedra”; Lektury obowiązkowe w toku przygotowań do matury 2023 – Marek Nowakowski „Górą Edek” i wybrane opowiadanie z tomu „Raport o stanie wojennym”; Wdrażanie nowej podstawy programowej z matematyki w szkole ponadpodstawowej;*
- ✓ uwzględnianie w programach konferencji przedmiotowo-metodycznych punktu *Zmiany w prawie oświatowym.*

(akta kontroli str. 125-130)

- **uwzględnianie przez PDN w kształtowaniu swojej oferty wniosków płynących z analizy wyników egzaminów ósmoklasisty i maturalnego**

Przykładami działalności Ośrodka w tym zakresie były:

- przeprowadzone szkolenia rad pedagogicznych, w tym m.in.: *Jak podnieść wynik egzaminu ósmoklasisty? Wnioski i rekomendacje po pierwszym egzaminie; Jak podnieść wynik egzaminu ósmoklasisty? Rekomendacje metodyczne na podstawie analizy wyników dwóch pierwszych egzaminów; Jak podnieść wynik egzaminu ósmoklasisty? Rekomendacje na podstawie analizy wyników kolejnego egzaminu; Na co warto zwrócić uwagę analizując wynik swojej szkoły uzyskany na egzaminie ósmoklasisty?;*
- przeprowadzone warsztaty metodyczne i szkolenia online, np.: *Egzamin ósmoklasisty z języka polskiego – na co warto zwrócić uwagę? Modernizacja warsztatu pracy nauczyciela języka angielskiego szkoły podstawowej na podstawie analizy wyników egzaminu z 2019 roku; Egzamin ósmoklasisty z języka niemieckiego – refleksje dydaktyczne; Egzamin ósmoklasisty z matematyki – wskazówki do pracy z uczniem;*

(akta kontroli str. 125-130)

- **organizowanie i prowadzenie sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli oraz dyrektorów szkół**

W WOM realizowane były następujące zadania związane z funkcjonowaniem sieci współpracy i samokształcenia:

- ✓ w roku szkolnym 2019/2020 działało dziewięć sieci współpracy, przy czym trzy prowadzone były przez konsultantów, cztery przez doradców metodycznych i dwie przez nauczycielki bibliotekarki; w spotkaniach sieci uczestniczyło łącznie 152 nauczycieli i dyrektorów (np. *Sieć współpracy i samokształcenia nauczycieli bibliotekarzy szkolnych*);
- ✓ w roku szkolnym 2020/2021 działało 18 sieci współpracy prowadzonych przez konsultantów (cztery sieci), doradców metodycznych (13 sieci) i nauczycielki bibliotekarki (jedna sieć); w spotkaniach sieci uczestniczyło łącznie 234 nauczycieli i dyrektorów (np. *Sieć współpracy i samokształcenia nauczycieli języka niemieckiego*);
- ✓ w roku szkolnym 2021/2022 działały 22 sieci prowadzone przez konsultantów (cztery sieci), doradców metodycznych (17 sieci) i nauczycielki bibliotekarki (jedna sieć); w spotkaniach sieci uczestniczyło łącznie 230 nauczycieli i dyrektorów (np. *Sieć współpracy i samokształcenia dyrektorów i wicedyrektorów szkół i placówek oświatowych*).

W Ośrodku przyjęto trzyetapowy model współpracy nauczycieli i dyrektorów szkół:

- spotkanie organizacyjne – integracja uczestników sieci, rozpoznanie potrzeb i zasobów, ustalenie celów i opracowanie harmonogramu;
- spotkania robocze – dzielenie się doświadczeniami, narzędziami, dobrymi praktykami; spotkania z ekspertami, tworzenie nowych rozwiązań;
- spotkanie podsumowujące – podsumowanie pracy sieci, ewaluacja, zaplanowanie promocji i sposobów udostępniania innym wypracowanych rozwiązań.

Informacje o planowanych na dany rok szkolny sieciach współpracy i samokształcenia zamieszczane były na stronie internetowej Ośrodka oraz prezentowane na konferencjach przedmiotowo-metodycznych oraz realizowanych przez konsultantów i doradców formach doskonalenia.

W Ośrodku wypracowane zostały procedury tworzenia i działania sieci współpracy oraz dokumentowania ich działalności¹⁴.

W latach 2019-2022, spośród zatrudnionych w WOM nauczycieli konsultantów, doradców metodycznych i bibliotekarzy, 21 konsultantów, 9 doradców metodycznych i 10 bibliotekarzy posiadało uprawnienia koordynatora sieci współpracy i samokształcenia uzyskane po ukończeniu 20-godzinnego szkolenia realizowanego przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie.

(akta kontroli str. 131-132)

¹⁴ Zarządzenie dyrektora Ośrodka nr 0131/9/2016 z dnia 12 grudnia 2016 r. w sprawie zasad organizowania i prowadzenia sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli oraz dyrektorów szkół i placówek.

- **organizowanie i prowadzenie doskonalenia zawodowego nauczycieli w zakresie przygotowania do analizy wyników i wniosków z nadzoru pedagogicznego, wyników egzaminu ósmoklasisty i egzaminu maturalnego oraz korzystania z nich w celu doskonalenia pracy nauczycieli**

Elementami realizacji wyżej wskazanych zadań w działalności WOM w latach 2019-2022 były:

- ✓ na podstawie porozumienia o współpracy z Okręgową Komisją Egzaminacyjną w Poznaniu, od 2000 r. WOM był siedzibą Rejonu Koordynacji Egzaminów dla siedmiu północnych powiatów lubuskich;
- ✓ większość nauczycieli konsultantów (10) i doradców metodycznych (13) WOM posiadało uprawnienia i wykonywało zadania egzaminatorów, co miało wpływ na skuteczność doskonalenia nauczycieli w zakresie umiejętności przygotowania uczniów do egzaminów;
- ✓ każdego roku objętego kontrolą w Ośrodku dokonywana była analiza wyników egzaminu ósmoklasisty, egzaminu maturalnego oraz egzaminów zawodowych, co stanowiło podstawę do planowania oferty szkoleniowej na kolejne lata szkolne (plany pracy WOM);
- ✓ dyrektor Ośrodka przygotowywał i przekazywał (w sierpniu każdego roku) Marszałkowi Województwa Lubuskiego informacje o stanie realizacji zadań oświatowych za poprzednie lata szkolne, w tym informację zawierającą analizę wyników egzaminów w województwie lubuskim (którą z kolei Marszałek przedstawiał Komisji Edukacji Sejmiku Lubuskiego);
- ✓ dyrektor Ośrodka do końca września każdego roku opracowywał i składał sprawozdania z realizacji planu pracy WOM, które zawierały m.in. informacje o wynikach egzaminów zewnętrznych w województwie lubuskim w danym roku szkolnym oraz o działaniach wspierających szkoły w przygotowaniu uczniów do egzaminów;
- ✓ na zebraniach doradców metodycznych i konsultantów podsumowujących pracę w danym roku szkolnym przekazywane były m.in. informacje nt. wyników egzaminów zewnętrznych w województwie lubuskim;
- ✓ oferta szkoleniowa WOM na każdy rok szkoleniowy przewidywała formy doskonalenia zawodowego nauczycieli dotyczące odpowiedniego przygotowania uczniów do egzaminów ósmoklasisty i maturalnego, oparte na analizie wyników egzaminów z lat poprzednich;
- ✓ w ramach szkoleń wewnętrznych, tzw. Wewnętrznszkolnego Doskonalenia Nauczycieli (WDN), poruszana była problematyka wyników egzaminów zewnętrznych w województwie¹⁵;
- ✓ wnioski i rekomendacje wynikające z analizy wyników egzaminów zewnętrznych wykorzystywane były w pracy z nauczycielami przedmiotów egzaminacyjnych na konferencjach przedmiotowo-metodycznych, odbywających się w sierpniu i na początku września każdego roku szkolnego.

(akta kontroli str. 133-134)

¹⁵ Jak podnieść wynik egzaminu ósmoklasisty? Wnioski i rekomendacje po pierwszym egzaminie (spotkanie z 12.12.2019 r., w którym uczestniczyło 8 doradców i 17 konsultantów), Egzamin ósmoklasisty z wybranego przedmiotu – informacje dla każdego nauczyciela (spotkanie z 5.11.2020 r., w którym uczestniczyło 14 doradców i 16 konsultantów).

- **współdziałanie z Lubuskim Kuratorem Oświaty, organami prowadzącymi, dyrektorami szkół i nauczycielami w diagnozowaniu potrzeb w zakresie doskonalenia nauczycieli**

WOM współpracował z Lubuskim Kuratorem Oświaty przy realizacji programu *Wspomaganie dyrektorów szkół podstawowych w zakresie sprawowania nadzoru pedagogicznego nad procesem kształcenia*, m.in. poprzez:

- organizację i przeprowadzenie form doskonalenia adresowanych do dyrektorów szkół, np.: *Nadzór pedagogiczny jako czynnik rozwoju szkoły; „Design thinking” w pracy dyrektora szkoły; Monitorowanie realizacji podstawy programowej w warunkach zdalnego kształcenia; Nadzór pedagogiczny po pandemii; Planowanie działań w nadzorze pedagogicznym;*
- realizację Programu wspomaganie szkół i placówek województwa lubuskiego przez Ośrodek pn. „Połączmy siły”, obejmujący m.in.: pomoc w zdiagnozowaniu potrzeb szkoły, opracowanie rocznego planu wspomaganie, realizację zaplanowanych działań i monitorowanie ich efektów, ewaluację i opracowanie sprawozdania z realizacji Programu;
- realizację warsztatów metodycznych, seminariów i szkoleń online poświęconych podnoszeniu efektywności kształcenia poprzez wdrażanie innowacyjnych metod nauczania, także w toku nauczania zdalnego, np.: *Rekomendacje metodyczne po pierwszym egzaminie ósmoklasisty z języka polskiego; Modernizacja warsztatu pracy nauczyciela języka angielskiego szkoły podstawowej na podstawie analizy wyników egzaminu z 2019 roku.*

Z kolei WOM współpracował z Okręgową Komisją Egzaminacyjną i Centralną Komisją Egzaminacyjną w zakresie planowanych egzaminów ósmoklasisty z historii, biologii, chemii, geografii i fizyki poprzez realizację szkoleń: *Egzamin ósmoklasisty z historii – informacje i rekomendacje metodyczne; Egzamin ósmoklasisty z geografii – informacje i rekomendacje metodyczne; Egzamin ósmoklasisty z biologii – informacje i rekomendacje metodyczne; Egzamin ósmoklasisty z chemii – informacje i rekomendacje metodyczne; Egzamin ósmoklasisty z fizyki – informacje i rekomendacje metodyczne.*

Elementami działań WOM odnośnie diagnozowania potrzeb w zakresie doskonalenia nauczycieli w okresie objętym kontrolą były:

- poddawanie organizowanych szkoleń lub innych form doskonalenia ewaluacji, której elementami były m.in.: obserwacja uczestnicząca (służy ocenie poziomu merytorycznego i organizacji zajęć, efektywności wykorzystania czasu zajęć, relacji prowadzący – uczestnik, reakcji prowadzącego na potrzeby grupy, zapewniania uczestnikom poczucia bezpieczeństwa w wyrażaniu opinii i poglądów, oceny kadry prowadzącej) oraz wywiady i rozmowy z uczestnikami szkoleń (pozyskanie informacji zwrotnej, na ile oferowane zajęcia odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom uczestników);
- w planowaniu pracy przez Ośrodek wykorzystywane są także *Wyniki i wnioski z nadzoru pedagogicznego*, sprawowanego w danym roku szkolnym przez Lubuskiego Kuratora Oświaty, np. *Wspomaganie szkół i placówek nadzorowanych przez Lubuskiego Kuratora Oświaty – analizy ilościowe i jakościowe wyników sprawowanego nadzoru pedagogicznego za okres IX-II roku szkolnego 2020/21;*
- współpraca z organami prowadzącymi szkoły/placówki, np.:

- Miasto Gorzów Wielkopolski – *Raport z diagnozy potrzeb rozwojowych uczestników projektu „Szkoła ćwiczeń” z 26 lutego 2021 r.* (raport dot. następujących szkół: SP1, SP3, SP10, SP6, SP15, SP16, SP Kamień Wielki, SP Bobrówko, SP Różanki, SP Ściechów, SP Lipki Wielkie);
- Miasto Zielona Góra – *Raport z diagnozy potrzeb rozwojowych uczestników projektu „Szkoła ćwiczeń” z 31 stycznia 2020 r.* (raport dot. następujących szkół: SP1, SP6, SP15, SP18, SP28, SP Leśniów Wielki, SP Nietków);
- Miasto Zielona Góra – *Raport z diagnozy potrzeb rozwojowych uczestników projektu „Szkoła ćwiczeń” z 31 stycznia 2022 r.* (suplement do raportu z dnia 31 stycznia 2020 r., w ramach trwałości projektu po przystąpieniu SP 17 w Zielonej Górze);
- współpraca z dyrektorami szkół i nauczycielami, czego wyrazem było sporządzenie raportów: *Raport z badania potrzeb szkoleniowych dyrektorów szkół oraz zespołów nauczycieli w szkołach rejonu gorzowskiego* (czerwiec 2021 r.); *Raport z metaewaluacji przedmiotowych konferencji metodycznych zrealizowanych w sierpniu 2019 r.*; *Raport z badania ewaluacyjnego konferencji metodycznej w sierpniu 2020 r.*; *Raport z metaewaluacji przedmiotowych konferencji metodycznych zrealizowanych w sierpniu/wrzeźniu 2022 r.*;
- WOM pozyskiwał i analizował informacje od nauczycieli oraz szkół i placówek korzystających z jego oferty na temat podejmowanych przezeń działań. Każda pracownia Ośrodka po zakończeniu roku szkolnego przygotowała *Raport z ewaluacji szkoleń*; wszystkie zrealizowane szkolenia poddawane były ewaluacji. Pozyskiwane wyniki ilościowe i jakościowe z indywidualnych ankiet ewaluacyjnych były wykorzystywane do formułowania wniosków i rekomendacji do dalszej pracy. Raporty zawierały wnioski i rekomendacje zarówno dla form warsztatowych, jak i dla szkoleń rad pedagogicznych. W ankietach uczestnicy szkoleń mieli możliwość wyrażenia swoich opinii i uwag odnośnie: poziomu zadowolenia z udziału w odbytym szkoleniu, wartości szkolenia pod względem merytorycznym, organizacyjnym, bazy technodydaktycznej, materiałów szkoleniowych, metod prowadzenia zajęć, przydatności wiedzy i umiejętności nabytych w trakcie szkolenia, wskazania najwartościowszej części programu szkolenia, wskazania tematów w kontekście własnych potrzeb szkoleniowych.

(akta kontroli str. 135-136)

- ***stosowanie innowacyjnych form i metod pracy oraz zapewnienie zdalnego dostępu do jej zasobów, wdrażanie innowacji pedagogicznych, popularyzacja oferty Ośrodka***

W celu realizacji ww. działań WOM:

- wprowadzał w latach 2019-2022 do działalności edukacyjno-szkoleniowej nowe formy i metody nauczania i wychowania, jak tutoring jako zindywidualizowaną metodę pracy z uczniem, coaching w pracy nauczyciela i dyrektora szkoły, neurodydaktykę jako metodę nauczania i uczenia się przyjazną mózgowi, *mindfulness* czyli trening uważności, design thinking jako metodę twórczego rozwiązywania problemów, *mediacje*, pedagogikę zabawy Klanza, logorytmikę (korygowanie wad mowy i słuchu), metodę „odwróconej” klasy, a także metody, techniki, programy i narzędzia wykorzystywane

w szkoleniach online: WebQuest, Gamifikacja, Quizizz, Kahoot, Genially i inne;

- realizował w tym okresie innowacyjne programy rekomendowane przez Ministerstwo Edukacji i Nauki oraz Ośrodek Rozwoju Edukacji, m.in.: „Unplugged” – rekomendowany program profilaktyczny; Program promocji zdrowia i profilaktyki uniwersalnej dla dzieci w wieku 8-12 lat: „Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej”; Program profilaktyczno-wychowawczy „Strażnicy uśmiechu”;
- w celu upowszechniania innowacyjnych programów wychowawczo-edukacyjnych WOM realizował m.in. następujące szkolenia: *Innowacyjny program „Dar Zabawy” według koncepcji pedagogicznej Froebła*; *Edukacja ekonomiczna w klasach I-III – projekt „ABC ekonomii czyli pierwsze kroki w świecie finansów”*; *Jak rozwijać kompetencje społeczno-emocjonalne dzieci w klasach młodszych – projekt „ABC empatii, bo wszyscy jesteśmy tacy sami”*; *Jak pracować „Metodą Pytań i Doświadczeń”*;
- pandemia COVID-19 spowodowała położenie większego nacisku na realizację szkoleń zdalnych, co wymagało nabycia nowych umiejętności oraz wyposażenia w narzędzia cyfrowe. W tym celu w WOM:
 - zainstalowano darmową platformę edukacyjną Moodle (<http://e.womgorz.edu.pl>), co stworzyło nowe możliwości prowadzenia szkoleń w systemie blended-learning, ułatwiło uczestnikom szkoleń dostęp do materiałów dydaktycznych, pozwoliło na komunikowanie się nauczycieli współpracujących ze sobą w ramach sieci współpracy i samokształcenia oraz wymianę doświadczeń;
 - uruchomiono w ramach pakietu Office 365 aplikację MS TEAMS oraz Google Workspace for Education z aplikacją Classroom, co stworzyło nowe możliwości prowadzenia za jej pomocą szkoleń w systemie online;
 - uruchomiono akademię CISCO i możliwość darmowego zdobycia certyfikatu kursu IT Essentials: PC Hardware and Software dla nauczycieli;
- celem realizacji tych działań zakupiono m.in. mobilną pracownię tabletów o dużej przekątnej, co pozwala na realizację szkoleń w sposób multimedialny oraz szkoleń z programowania z zastosowaniem programu ScottieGO!; 16 zestawów ScottieGO! do nauki algorytmiki i programowania w edukacji wczesnoszkolnej; zestawy edukacyjne LEGO MINDSTORMS EV3 do programowania robotów, co pozwala na realizację szkoleń warsztatowych dla nauczycieli i uczniów z zakresu algorytmiki i programowania robotów; zestaw interaktywny KONSOLE XBOX+Kinect do prowadzenia zajęć korekcyjnych, wykorzystywany na zajęciach z nauczycielami wychowania fizycznego.

Innowacyjne formy pracy zastosowano również w Bibliotece Pedagogicznej, czego przykładami były:

- ✓ projekt Lekturoteka (realizacja od roku szkolnego 2020/21) – polega na przygotowywaniu zestawów materiałów edukacyjnych do lektur szkolnych, z wykorzystaniem m.in. platform Genially, Canva i aplikacji Learning Apps (oferta tworzona jest na profilu Wakelet biblioteki, dostępna online);

- ✓ akcja pn. *Przerwa na Czytanie* – polega na biciu rekordu w jednoczesnym czytaniu na przerwie – rozpoczęta w 2016 r., obecnie ma charakter międzynarodowy;
- ✓ akcja pn. *Czytanie na drugie śniadanie* (realizowana od 2016 r., obecnie ma charakter ogólnopolski) – uczniowie, rodzice, dziadkowie, zaproszeni goście czytają przedszkolakom (w roku szkolnym 2021/2022 do akcji zgłosiły się 24 placówki, a w nich ok. 2,4 tys. przedszkolaków);
- ✓ escape roomy – interaktywne zadania przeznaczone dla określonej wiekowej grupy odbiorców, w popularnej obecnie formie zabawy, tj. „pokoju zagadek”, opracowane z jakichś okazji (np. „(Nie) zwykły poeta w teatrze codzienności” – dot. Tadeusza Różewicza, 2022 r.);
- ✓ LemOn – celem projektu była popularyzacja wiedzy o życiu i twórczości Stanisława Lema.

Biblioteka Pedagogiczna upowszechniała również nowe metody pracy z uczniami klas młodszych, takie jak *Grywalizacja*, teatr *kamishibai*, *Flannel Board*.

Na stronie WOM prowadzony był serwis *Informacja pedagogiczna*, adresowany do nauczycieli i dyrektorów szkół w celu wspierania ich w działaniach dydaktyczno-wychowawczych i organizacyjnych oraz w kształceniu i doskonaleniu zawodowym. Serwis zawierał zakładki: prawo oświatowe i kierunki polityki oświatowej państwa, formy kształcenia i doskonalenia nauczycieli, prawo autorskie, bezpieczeństwo w szkole, bezpieczeństwo w Internecie, edukacja medialna, raporty edukacyjne.

Ośrodek prowadził również na stronie [www.SERWIS Bank pomysłów](http://www.SERWIS.Bank.pomyslów), adresowany do nauczycieli wszystkich przedmiotów oraz specjalistów, którzy zajmują się wspomaganie szkół. W zakładkach znajdowały się linki do serwisów, stron i portali internetowych, które mogły być wykorzystane w pracy z uczniami.

Za pośrednictwem strony internetowej upowszechniane były również przykłady dobrych praktyk, realizowanych w przedszkolach, szkołach i placówkach oświatowych województwa lubuskiego.

Informacje o planowanych w danym roku szkolnym formach doskonalenia były zamieszczane m.in. w:

- wydawanym co roku przez WOM „Informatorze na rok szkolny...”;
- ofercie zamieszczanej na stronie Ośrodka: <https://womgorz.edu.pl/>;
- ofertach prezentowanych na corocznych konferencjach dla dyrektorów szkół i placówek województwa lubuskiego, organizowanych przez Lubuskiego Kuratora Oświaty przed inauguracją roku szkolnego oraz na konferencjach przedmiotowo-metodycznych dla nauczycieli odbywających się w sierpniu i wrześniu każdego roku;
- dodatkowo, doradcy i konsultanci prowadzili swoje serwisy na stronie internetowej Ośrodka.

(akta kontroli str. 137-139)

Nie wszystkie zadania zaplanowane przez WOM na lata szkolne 2019/2020, 2020/2021 i 2021/2022 zostały zrealizowane, co było w głównej mierze spowodowane wystąpieniem pandemii COVID-19 i związaną z tym mniejszą aktywnością szkoleniową szkół i nauczycieli. Z powodu *lockdownu* nastąpiło ograniczenie przede wszystkim szkoleń stacjonarnych. Z kolei realizacja działalności szkoleniowej

w formie on-line wymagała należytego przygotowania się do tego procesu przez szkoły (nabycie nowych umiejętności, zakup stosownego wyposażenia i oprogramowania). Należy również zaznaczyć, że plan zadań szkoleniowych każdego roku tworzył szkołom i nauczycielom możliwość wyboru, co oznacza, że z góry zakładano, iż nie wszystkie oferowane formy będą zrealizowane.

➤ rok szkolny 2019/2020

Z powodu pandemii i ogłoszonego w marcu 2020 r. *lockdownu* część planu szkoleniowego została zawieszona. Nie odbyły się zaplanowane na okres marzec-czerwiec szkolenia stacjonarne:

- ✓ 2 kursy doskonalące – *Metoda coachingu w procesie wychowania; Szkoła dla Rodziców i Wychowawców*;
- ✓ 3 seminaria – m.in. *Powojenna piosenka literacka jako lektura obowiązkowa w szkole ponadpodstawowej – nauczycielskie pomysły na lekcje; Jak podnieść efektywność kształcenia? Współczesne wyzwania dydaktyki*;
- ✓ 34 warsztaty – np. *Eksperymenty i doświadczenia w edukacji przyrodniczej w klasach I-III; Metody pracy z radą pedagogiczną; Tworzenie materiałów dydaktycznych w programie Inkscap*.

Ponadto z powodu rezygnacji szkół niewykonane zostały wcześniejsze zamówienia dyrektorów szkół na 39 szkoleń rad pedagogicznych oraz 8 tzw. „warsztatów w szkole”, czyli realizowanych w siedzibach szkół. W roku szkolnym 2019/2020 zrealizowano w siedzibach szkół 18 takich szkoleń, w tym 13 na tematy z oferty WOM, a 5 na tematy indywidualne zamówione przez dyrektorów szkół. W szkoleniach tych uczestniczyło łącznie 277 nauczycieli.

➤ rok szkolny 2020/2021

Ze względu na obowiązujące, wynikające z pandemii, obostrzenia ograniczeniu uległ zakres współpracy z niektórymi partnerami, a formą dominującą stała się komunikacja online. Część zaplanowanych szkoleń została przeniesiona do realizacji na następny rok szkolny, tj. 2021/2022.

Odnosnie seminariów, z 9 zaplanowanych zrealizowano 6 w formie online, w których uczestniczyło 56 nauczycieli. Z kolei jeśli chodzi o kursy doskonalące, spośród trzech zaplanowanych nie został zrealizowany jeden kurs (*Trening Umiejętności Społecznych(TUS)*) oraz z opóźnieniem rozpoczęły się zajęcia w ramach kursu *Wychowawca coachem*, który był kontynuowany w następnym roku szkolnym.

Spośród zaplanowanych 37 tematów szkoleń rad pedagogicznych ujętych w ofercie WOM, nie zrealizowano 14 ze względu na brak zamówień ze strony dyrektorów szkół, spowodowany głównie stanem epidemii.

➤ rok szkolny 2021/2022

Z zaplanowanych czterech seminariów zrealizowano trzy (w formie stacjonarnej), w których uczestniczyło 42 nauczycieli. Nie zrealizowano seminarium pn. *Dlaczego uczeń i rodzic wybierają Twoją szkołę? Skuteczne zarządzanie procesem rekrutacji*.

Ponadto, oferta WOM obejmowała 22 tematy „warsztatów w szkole”, a ostatecznie zrealizowano 14 szkoleń, w których uczestniczyło 189 nauczycieli. Niezrealizowanie pozostałych warsztatów spowodowane było nikłym zainteresowaniem ze strony dyrektorów i nauczycieli. Odnosnie szkoleń rad pedagogicznych, na 38 proponowanych szkołom tematów, nie zrealizowano pięciu.

Zgodnie z praktyką przyjętą w Ośrodku, szkoły zgłaszały własne propozycje tematów szkoleń, w związku z czym w roku szkolnym 2021/2022 dodatkowo zrealizowano 31 szkolenia spoza pierwotnej oferty.

(akta kontroli str. 140-143)

7. Ośrodek oferował i prowadził szkolenia i warsztaty metodyczne z zakresu metodyki nauczania wszystkich przedmiotów obowiązkowych wymaganych na egzaminach ósmoklasisty i maturalnym.

WOM w latach szkolnych 2020/2021 oraz 2021/2022 zorganizował i przeprowadził następujące szkolenia lub warsztaty metodyczne z zakresu:

- ✓ metodyki nauczania języka polskiego na egzaminie ósmoklasisty (przykłady) – *Standardy wymagań na egzaminie ósmoklasisty z języka polskiego w 2021 r.; Wymagania egzaminacyjne w planowaniu pracy nauczyciela języka polskiego szkoły podstawowej; Realizacja procesu nauczania języka polskiego w klasach IV-VIII z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość; Kształtowanie kompetencji kluczowych uczniów na lekcjach języka polskiego w szkole podstawowej; „Balladyna” i „Zemsta” na lekcjach języka polskiego w szkole podstawowej; Opowiadanie twórcze na egzaminie ósmoklasisty (II edycja); Egzamin ósmoklasisty z języka polskiego – na co warto zwrócić uwagę?; Gramatyka, ortografia i interpunkcja na lekcjach języka polskiego oraz na egzaminie ósmoklasisty; Opowieści z Narnii – od czytania do pisania; Rozprawka w szkole podstawowej (III edycja);*
- ✓ metodyki nauczania matematyki na egzaminie ósmoklasisty (przykłady) – *Standardy wymagań na egzaminie ósmoklasisty matematyki w 2021 r.; Realizacja procesu nauczania matematyki w kl. IV-VIII z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość; Kształtowanie kompetencji kluczowych uczniów szkoły podstawowej na lekcjach matematyki; Rekomendacje do pracy w roku szkolnym 2021/2022 na podstawie wyników i wniosków z egzaminów zewnętrznych z matematyki; Jak podnieść wynik na egzaminie ósmoklasisty? Rekomendacje na podstawie analizy wyników kolejnego egzaminu; Egzamin ósmoklasisty z matematyki – wskazówki do pracy z uczniem; Cykl Kolba jako sposób aktywizowania uczniów na lekcjach matematyki; Kształtowanie kompetencji kluczowych uczniów szkoły podstawowej na lekcjach matematyki;*
- ✓ metodyki nauczania języka obcego nowożytnego na egzaminie ósmoklasisty (przykłady) – *Standardy wymagań na egzaminie ósmoklasisty z języka angielskiego w 2021 r.; Standardy wymagań na egzaminie ósmoklasisty z języka niemieckiego w 2021 r.; Modernizacja warsztatu pracy nauczyciela języka angielskiego szkoły podstawowej na podstawie analizy wyników dwóch pierwszych egzaminów ósmoklasisty; Rozwijanie umiejętności tworzenia wypowiedzi pisemnych oraz ich ocena pod kątem wymagań na egzaminie ósmoklasisty; Skuteczne nauczanie leksyki języka obcego w szkole podstawowej; Modernizacja warsztatu pracy nauczyciela języka angielskiego na podstawie analizy wyników egzaminów ósmoklasisty; Jak rozwijać umiejętność tworzenia wypowiedzi pisemnych pod kątem wymagań na egzaminie ósmoklasisty?; Podstawy metodyki zdalnego nauczania języków obcych w szkole podstawowej; Metody, techniki i formy pracy sprzyjające indywidualizacji uczenia się języków obcych (II edycja);*
- ✓ metodyki nauczania języka polskiego na egzaminie maturalnym (przykłady) – *Egzamin maturalny 2023 wyzwaniem dydaktycznym dla nauczycieli języka polskiego; Standardy wymagań na maturze z języka polskiego w 2021 r.; Od czytania do pisania – szkic krytyczny jako obowiązkowa forma wypowiedzi*

pisemnej w szkole ponadpodstawowej; Dramaty romantyczne na lekcjach języka polskiego w szkole ponadpodstawowej; Najważniejsze zadania nauczyciela języka polskiego w kontekście pierwszego egzaminu maturalnego w formule 2023; Matura z języka polskiego w 2023 r. – suma informacji i podstawowe rekomendacje metodyczne; Przygotowanie do pisemnego egzaminu maturalnego w części I: Język polski w użyciu; Przygotowanie do pisemnego egzaminu maturalnego w części II: Wypracowanie na 100 %; Lektury obowiązkowe w toku przygotowań do matury 2023 – Jacek Dukaj „Katedra”; Lektury obowiązkowe w toku przygotowań do matury 2023 – George Orwell „Rok 1984”;

- ✓ metodyki nauczania matematyki na egzaminie maturalnym (przykłady) – *Standardy wymagań na maturze matematyki w 2021 r.; Matura w 2023 roku – informacje dla rady pedagogicznej; „Odwrócona lekcja” matematyki w szkole ponadpodstawowej; Najważniejsze zadania nauczyciela matematyki w kontekście pierwszego egzaminu maturalnego w formule 2023; Matura 2023 – co możemy wynioskować z informatora o egzaminie maturalnym z matematyki; Działania dydaktyczne nauczyciela przygotowującego uczniów do matury z matematyki w 2022 r.; Kształtowanie kompetencji kluczowych uczniów szkoły ponadpodstawowej na lekcjach matematyki;*
- ✓ metodyki nauczania języka obcego nowożytnego na egzaminie maturalnym (przykłady) – *Standardy wymagań na maturze z języka angielskiego w 2021 r.; Standardy wymagań na maturze z języka niemieckiego w 2021 r.; Matura z języka angielskiego 2023 a zapisy nowej podstawy programowej – sposoby pracy z uczniem; Skuteczne nauczanie leksyki języka obcego w szkole ponadpodstawowej; Matura z języka angielskiego 2023 a zapisy nowej podstawy programowej – sposoby pracy z uczniem (II edycja); Egzamin maturalny z języka niemieckiego w nowej formule; Standardy sprawdzania wiedzy i umiejętności uczniów.*

W wyżej wskazanych szkoleniach i warsztatach metodycznych udział wzięło łącznie 2470 nauczycieli, a faktyczna frekwencja w relacji do zakładanej mieściła się w przedziale od 33% do 367%, przy czym w przypadku 32 na 51 szkoleń i warsztatów metodycznych (63%) frekwencja faktyczna do zakładanej wyniosła co najmniej 80%.

(akta kontroli str. 144-148)

8. W okresie objętym kontrolą WOM nie korzystał z możliwości prowadzenia kursów kwalifikacyjnych, o których stanowi § 21 ust. 1 pkt 1 i 2 rozporządzenia PDN.

Z wyjaśnień dyrektora Ośrodka wynika, że w latach 1993-2015 WOM systematycznie organizował kursy kwalifikacyjne¹⁶. Kolejne wchodzące w życie rozporządzenia w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli (tj. z 2016 i 2019 r.) uwarunkowały prowadzenie kursów kwalifikacyjnych uzyskaniem przez placówki doskonalenia nauczycieli akredytacji oraz ograniczyły zakres prowadzonych kursów. Ośrodek uzyskał akredytację decyzją Lubuskiego Kuratora Oświaty 26 października 2017 r. W tej sytuacji w miejsce kursów kwalifikacyjnych, na podstawie porozumienia zawartego pomiędzy Państwową Wyższą Szkołą Zawodową w Gorzowie Wlkp. (aktualnie: Akademią im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wlkp.) a WOM z 28 października 2015 r., organizowano studia podyplomowe na następujących kierunkach: zarządzanie oświatą, przygotowanie pedagogiczne, pedagogika

¹⁶ W ww. okresie zrealizowano 68 edycji kursów kwalifikacyjnych na 13 kierunkach (m.in.: zarządzanie oświatą, dla nauczycieli sztuki, przygotowanie pedagogiczne, oligofrenopedagogika, terapia pedagogiczna, praktyczna nauka zawodu dla nauczycieli) na które wpłynęło 4288 zgłoszeń i które ukończyło 3487 nauczycieli.

specjalna w zakresie oligofrenopedagogiki, pedagogika specjalna w zakresie terapii pedagogicznej.

Po ich uruchomieniu okazało się, że studia podyplomowe są dla nauczycieli atrakcyjniejsze, gdyż świadectwo ich ukończenia daje szersze kwalifikacje niż świadectwo ukończenia kursu kwalifikacyjnego, uprawnia ono bowiem do pracy we wszystkich typach szkół i placówek. Potwierdzeniem tego jest fakt, że absolwenci kursów kwalifikacyjnych zaczęli zapisywać się na studia podyplomowe, aby rozszerzyć swoje uprawnienia do pracy w szkolnictwie.

(akta kontroli str. 41-42, 116-119)

9. W sprawie zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego nad realizacją zadań przez nauczycieli-doradców metodycznych, o którym stanowi § 25 ust. 8 rozporządzenia PDN, dyrektor WOM wydał zarządzenia¹⁷, wskazując w nich m.in. formy sprawowania nadzoru, działania wspomagające doradców metodycznych w realizacji ich zadań, zakres udziału kierowników poszczególnych pracowni Ośrodka w sprawowaniu nadzoru oraz standardy wymagań obowiązujące doradców metodycznych.

Do 31 grudnia 2021 r. nadzorowi pedagogicznemu dyrektora Ośrodka podlegało 17 nauczycieli-doradców metodycznych. Natomiast od 1 stycznia 2022 r. nadzorowi takiemu podlegało 16 doradców.

Na wybrany do analizy rok szkolny 2021/2022 został sporządzony przez dyrektora Ośrodka ogólny plan nadzoru pedagogicznego, który obejmował:

- a) plan kontroli, w tym:
 - kontrolę systematyczności wykonywania zadań określonych w planie pracy Ośrodka, kontrolę przestrzegania przez pracowników pedagogicznych przepisów prawa dotyczących działalności statutowej Ośrodka (m.in.: planowa realizacja form doskonalenia, kontrola terminowości składania do zatwierdzenia programów planowanych form doskonalenia i prawidłowości ich dokumentowania, poprawność dokumentowania działań sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli),
 - monitorowanie realizacji działalności edukacyjnej WOM,
- b) plan wspomagania pracowników pedagogicznych w realizacji ich zadań (narady oraz szkolenia m.in. nauczycieli-doradców metodycznych),
- c) plan obserwacji zajęć szkoleniowych i innych działań (obserwacje wybranych szkoleń, opinie o pracy doradców metodycznych – zgodnie z § 25 ust. 7 rozporządzenia PDN),
- d) plan ewaluacji (wewnętrzny) szkoleń.

W oparciu o ww. plan nadzoru wicedyrektor ds. organizacji doskonalenia oraz kierownicy poszczególnych pracowni WOM sporządzili plany nadzoru pedagogicznego na rok szkolny 2021/2022, które stanowiły doprecyzowanie planu ogólnego i zawierały w szczególności:

- przedmiot i terminy ewaluacji, np. szkoleń przeprowadzonych przez doradców,
- tematykę i terminy kontroli czynności podejmowanych przez doradców (m.in. realizacja zadań planowanych, wymiar czasu pracy),
- planowane obserwacje zajęć prowadzonych przez doradców (wskazanie terminu oraz doradcy),
- zakres monitorowania realizacji form doskonalenia (systematyczna analiza bazy danych uczestników szkoleń), sporządzania dokumentacji sprawozdawczej oraz

¹⁷ Tj.: zarządzenie nr 0131/12/2019 z dnia 3 września 2019 r., zarządzenie nr 0131/4/2020 z dnia 1 września 2020 r. oraz zarządzenie nr 0131/5/2021 z dnia 6 września 2021 r.

doskonalenia zawodowego nauczycieli-doradców metodycznych (analiza indywidualnych planów rozwojowych).

W trakcie roku szkolnego doradcy metodyczni prowadzili dzienniki pracy, dzienniki zajęć oraz dokumentację prowadzonych form doskonalenia zawodowego (np. sprawozdania z wykonanych zadań w obszarze samodoskonalenia i współpracy) – weryfikowane na bieżąco w trakcie roku szkolnego przez kierowników poszczególnych pracowni Ośrodka.

W efekcie prowadzonego nadzoru pedagogicznego w roku szkolnym 2021/2022 wicedyrektor ds. organizacji doskonalenia i kierownicy poszczególnych pracowni WOM sporządzili sprawozdania pn. *Wyniki i wnioski z nadzoru pedagogicznego*.

Ewaluacja szkoleń i innych form doskonalenia prowadzonych przez nauczycieli-doradców metodycznych prowadzona była przez kierowników poszczególnych pracowni WOM. Analiza opinii nauczycieli korzystających z pomocy nauczycieli-doradców metodycznych została zawarta w sprawozdaniach ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego przez kierowników pracowni WOM w roku szkolnym 2021/2022. Wyniki ewaluacji uwzględniane były przy dokonywaniu oceny pracy doradcy metodycznego lub wystawianiu opinii o realizacji zadań doradcy metodycznego.

Kontrola realizacji zaplanowanych form doskonalenia, terminowości składania programów do zatwierdzenia oraz kontrola prawidłowości dokumentowania działalności szkoleniowej, na poziomie kierowników pracowni oraz dyrekcji WOM, odbywała się w szczególności poprzez:

- miesięczną i kwartalną weryfikację zapisów w dziennikach pracy prowadzonych przez doradców metodycznych,
- bieżącą analizę systematyczności w realizowaniu zaplanowanych form doskonalenia (analiza miesięcznych harmonogramów szkoleń i napływu zgłoszeń na daną formę szkoleniową, m.in. w Biurze Obsługi Szkoleń),
- zatwierdzanie programów form doskonalenia, a następnie weryfikację dokumentacji sporządzonej przez doradców po wykonaniu danej formy szkoleniowej (analiza dzienników zajęć wraz z ankietami ewaluacyjnymi, listami obecności).

Obserwacje zajęć szkoleniowych doradców metodycznych były prowadzone przez kierowników poszczególnych pracowni WOM. Natomiast zajęcia szkoleniowe, prowadzone przez ww. kierowników, poddane były obserwacji dyrektora oraz wicedyrektora Ośrodka.

Wspomaganie doradców metodycznych w realizacji ich zadań realizowano przede wszystkim poprzez organizację narad, na których przedstawiano planowane na dany rok szkolny działania oraz ich podsumowanie i wnioski (w roku szkolnym 2021/2022 doradcy metodycznie uczestniczyli w trzech naradach, tj. 9 września 2021 r., 13 stycznia i 9 czerwca 2022 r.), a także weryfikację wykonania wewnętrznych planów doskonalenia nauczycieli-doradców metodycznych (np. analiza wykonania planów WDN oraz jednostkowych sprawozdań z wykonania WDN).

(akta kontroli str. 44-115)

10. W okresie objętym kontrolą organ prowadzący nie zlecał Ośrodkowi realizacji zadań dodatkowych, o których stanowi § 18 ust. 4 rozporządzenia PDN.

(akta kontroli str. 43)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag i wniosków.

Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zielona Góra, 28 lutego 2023 r.

Kontrolerzy

Norbert Serafin
doradca ekonomiczny

N. Serafin

.....

Andrzej Misa
gł. specjalista kontroli państwowej

A. Misa

.....

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze
p.o. Wicedyrektor
Włodzimierz Stobrawa

W. Stobrawa

.....